

особливо актуально в наш час. Закладаючи світогляд майбутнього громадянина, слід уважно придивитися до творів Л. Барановича, Д. Туптала, А. Радивиловського.

Чи все вдалося в монографії? Мабуть, ні. Та й неможливо повною мірою охопити весь корпус давнього письменства в одному томі, проте назва дослідження та його зміст, на наш погляд, цілком відповідають визначеній авторкою меті.

Рецензоване видання, безперечно, є актуальним надбанням сьогодення, особливо в період визвольної російсько-української війни, коли вмотивованість і любов до Вітчизни стають першоосновою Перемоги.

Віктор Шпак,
доктор історичних наук, професор
Надійшла до редакції 13 серпня 2024 року

СОЦІОКОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

УДК 316.32:[33:004.8](045)

DOI: 10.36273/2076-9555.2024.8(337).18-23

Анатолій Арсєнко,
кандидат історичних наук,
провідний науковий співробітник
відділу економічної соціології
Інституту соціології НАН України,
e-mail: anatoliy.arsenko@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3137-6487>

Штучний інтелект у сучасних умовах цифрової трансформації глобального суспільства

Статтю присвячено дослідженню ролі штучного інтелекту (ШІ) у сучасних умовах цифрової трансформації багатих країн глобальної Півночі та бідних країн глобального Півдня. Особливу увагу приділено різним умовам цифрової революції в перших і других країнах. Ця розбіжність призводить до посилення наявної та появи нової цифрової нерівності між розвиненими країнами й країнами, що розвиваються. Водночас гонитва за прибутком у цифровій економіці стала головною причиною подальшої матеріальної та майнової диференціації як між країнами першого, другого і третього світу, так і між заможними та незаможними всередині кожного з цих утворень. Ці чинники гальмують використання революційного потенціалу ШІ в інтересах всіх країн і народів та створюють умови для застосування в антинародних цілях, зокрема через поєднання ШІ зі зброєю для знищення людей. Завдання громадянського суспільства полягає в тому, щоб змусити державні органи влади вжити заходів із регулювання цифрового бізнесу в інтересах подолання загроз із боку олігархів цифрових корпорацій і поліпшення соціально-економічного становища як кібертаріату, так і трудового населення у країнах глобальної Півночі та глобального Півдня.

Ключові слова: штучний інтелект; суперінтелект; цифрова трансформація; цифровий бізнес; цифрова нерівність; кібертаріат; роботизація; безробіття

Вступ людства у XXI ст. супроводжувався розгортанням індустріальної революції. Вона стала фундаментом першої ери машин, яка відіграла велику роль у становленні та розвитку сучасного глобального суспільства. Американські дослідники високих технологій Е. Брін'олфссон та Е. Макафі вважають, що на зміну першій прийшла друга ера машин. Цей етап має відіграти не менш важливу роль у цифровій трансформації теперішньої соціально-економічної системи, що призведе до прогресу та процвітання країн і народів у добу високих технологій [1]. Під ідеологічним прикриттям цих привабливих обіцянок у XXI ст. цифрова економіка посіла одне з головних місць у господарському порядку денному країн глобальної Півночі.

На відміну від них країни глобального Півдня долучилися до цього процесу пізніше й здійснюють цифрові трансформації повільнішим темпом порівняно з розвиненими державами. Ці чинники зумовили формування цифрової нерівності у світі капіталу, що поставило під сумнів оптимістичні прогнози стосовно позитивного впливу цифровізації на країни світу. Чутки про перетворення капіталізму на нову соціальну систему завдяки цифровій революції виявилися, за словами американського письменника М. Твена, занадто перебільшеними.

Одне з найперспективніших місць у цифровій економіці сьогодні посідає штучний інтелект. У науковому світі його визначають як галузь інформатики, пов'язаної з розробленням машин-

них систем, здатних виконувати завдання, які зазвичай потребують людського інтелекту. Програми ШІ використовують дані, зібрані під час різних взаємодій, щоб вдосконалювати спосіб наслідування людині у виконанні таких завдань, як навчання, планування, представлення знань, сприйняття й розв'язання проблем. Технології ШІ використовують у різних галузях сучасної економіки. Мета штучного інтелекту полягає в тому, щоб зробити роботу наявних систем ефективнішою завдяки автоматизації завдань [2].

Генеративний ШІ описує алгоритми, які можуть бути використані для створення нового контенту, охоплюючи аудіо, код, зображення, текст, симуляції та відео. Нещодавні відкриття в цій галузі кардинально змінили підхід до створення контенту в період цифрової трансформації. Дослідження найбільшої у світі консалтингової фірми McKinsey, проведене 2022 р., свідчить, що за останні п'ять років рівень впровадження ШІ зріс більш ніж удвічі, інвестиції в цю технологію також відбуваються швидкими темпами. За даними McKinsey, застосування ШІ може принести світовій економіці до 4,4 трлн дол. на рік. Найближчими роками все, що не пов'язано зі штучним інтелектом у сфері технологій, медіа та телекомунікацій, вважатимуть застарілим чи неефективним [3].

У наш час з'явився термін "суперінтелект", який використовують на позначення інтелектуальної системи будь-якої природи, розумові здібності якої у багатьох загальних когнітивних сферах значно перевищують людські [4]. Можливості застосування суперінтелекту приділяють дедалі більшу увагу "торговці смертю". Русійною силою в цій справі є гонитва за прибутком через виконання замовлень міністерств оборони, вкрай зацікавлених у модернізації людиновинишувальної машини.

Дискусія про поєднання ШІ зі зброєю завдяки виробництву "роботів-убивць" точиться у США ще від 2018 р. У цьому дискурсі беруть участь і прихильники, і противники убивчих інновацій із використанням ШІ. Останні вважають, що на його основі можна створити смертоносну зброю, яка затьмарить атомні бомби, скинуті 1945 р. на Хіросіму та Нагасакі. Закликаючи відмовитися від реалізації цього наміру, Генеральний секретар ООН А. Гутерреш заявив, що "перспектива появи машин, здатних на власний розсуд забирати у людей життя, є морально огидною" [5].

Утім, цей вердикт не вплинув на керівну еліту та "мідні шоломи" у Вашингтоні, які взяли курс на утилізацію людей. У матеріалі журналу

Foreign Affairs, який виходить під егідою Ради з міжнародних відносин і відбиває інтереси панівної еліти США, наголошено, що "Сполучені Штати повинні трансформувати свої збройні сили, щоб зберегти вирішальну військову перевагу та забезпечити етичне використання роботів і штучного інтелекту" [6]. Етичне прикриття авторів статті (колишній голова Об'єднаного комітету начальників штабів (2019—2023) М. Міллі та колишній генеральний директор і голова компанії Google Е. Шмідт) нагадує моральні екзерсиси Г. Трумена через атомне бомбардування цивільного населення в Японії заради збереження життя "американських хлопців".

Етичне використання штучного інтелекту заперечує його залучення до реалізації воєнних завдань. Генеративний ШІ довів здатність продукувати контент у різному вимірі: від зображень і музики до тексту й коду. На відміну від ранніх версій штучного інтелекту його генеративний варіант не лише аналізує дані та збирає інформацію, а створює нові знання на основі здобутих. Ця інновація набула поширення майже в кожній сфері промислового виробництва та надання послуг. Сьогодні вибуховий ефект ШІ охоплює освіту, охорону здоров'я, маркетинг, фінанси, бізнес, обробку індустрію, транспорт, право, банківську справу, чат-боти, е-комерцію, безпеку, розпізнавання голосу, потокові сервіси [2]. Безперечно, ШІ здатний зробити працю ефективнішою, а за правильного використання — зменшити навантаження на працівників.

На думку відомого американського експерта в галузі ШІ, автора книги "Наддержави штучного інтелекту" Кай-Фу Лі, цифрова економіка виконує таку функцію в теперішньому та майбутньому вимірах: "Штучний інтелект уже використовують у багатьох популярних доповненнях і вебсайтах, а найближчими роками він керуватиме нашими автомобілями, цінними паперами, братиме участь у виробництві більшості товарів і, можливо, витіснить нас із робочих місць. Його використання пов'язане як з величезними вигодами, так і з потенційними загрозами, і ми маємо бути готовими як до першого, так і до другого" [7].

З часу виходу книги багато прогнозів справдилося, тож до висновків колишнього топменеджера компаній Google, Apple, Microsoft і Silicon Graphics та нинішнього інвестора в технологічні стартапи Кай-Фу Лі слід дослухатися і керуватися ними в практичній діяльності у сфері цифрової економіки України. У 2023 р. вона посідала друге місце серед країн Центральної та Східної Європи за кількістю компаній ШІ після

Польщі: на частку останньої припадала 301 компанія, України — 243 [8]. Наша держава має значний кадровий потенціал у сфері штучного інтелекту.

Для прикладу варто навести інформацію про успіхи нашого співвітчизника, відомого американського програміста й підприємця Я. Кума. Він народився в Україні 1976 р., згодом імігрував до США. До того, як стати засновником і гендиректором компанії WhatsApp, працював прибиральником, збирав талони на харчування. За оцінкою американського журналу Forbes, Я. Кума вважають одним із найзагадковіших філантропів у світі, який надає десятки мільйонів доларів на потреби громадських організацій у різних країнах, наприклад виділив 10,6 млн дол. для допомоги біженцям з України [9]. Я. Кум підписав угоду з Facebook щодо продажу свого бізнесу за 19 млрд дол. У 2014 р. інший американський українець А. Росс так оцінив цей вчинок: "Для тогочасного українського бюджету ті самі 19 мільярдів означали б розв'язання всіх її найнагальніших проблем, а саме виплати за облігаціями короткострокової позики, погашення боргів і рахунків за газ" [10]. За його визнанням, "Ян Кум — не єдиний українець, який зробив собі ім'я в галузі високих технологій" [10].

Не ставлячи під сумнів актуальність, досягнення та перспективи цифрової економіки, слід звернути увагу на міфологічні вправи адептів цифровізації. Вони прагнуть репрезентувати цифровий капіталізм як новий суспільний лад, що має на меті підвищення добробуту населення світу. Однак оновлений і косметично прикрашений варіант капіталістичного способу виробництва слугує пропагандистським маскхалатом старого ладу. Останній покликаний гіперболізувати свої досягнення й мінімізувати поразки в умовах затяжної економічної кризи.

На переконання західних дослідників, сучасний капіталізм — це "старе вино в нових міхах", який незабаром спіткає доля комп'ютерної чи інформаційної революцій. На них поклали великі надії в розв'язанні проблем "хворого суспільства", але ці очікування не справдилися. "Цифровий капіталізм — це такий вимір капіталістичного суспільства, в якому процеси нагромадження капіталу, ухвалення рішень і репутації опосередковано й організовано за допомогою цифрових технологій, а економічні, політичні та культурні процеси сприяють появі цифрових товарів і цифрових структур... За цифрового капіталізму цифрові технології опосередковують нагромадження капіталу та влади", — зазначає відомий британський соціолог К. Фукс [11].

З огляду на це цифровізація не призвела й не може призвести до модернізації старого ладу.

Останніми десятиліттями соціально-економічне становище людей праці у світі капіталу значно погіршилося. У цьому плані доцільно розглянути досвід найбагатшої країни глобальної Півночі — США. Становим хребтом американського суспільства завжди вважався "середній клас", тобто 60% населення, яке посідає середнє місце між 20% багатих і 20% бідних американців. Унаслідок антиробочої політики тандему держави й монополій середній клас Сполучених Штатів неухильно скорочується впродовж останніх 50 років, зважаючи на засилля неолібералізму в економічному житті країни.

Головна причина "стискання" середнього класу й падіння на дно системи — постійне зниження зарплатні. Від 1970 до 2021 р. частка сукупного доходу середнього класу в США скоротилася з колишніх 62% до нинішніх 42%. За ті самі роки сукупний дохід багатих американців зріс із 29% до 50%, попри те, що кількість представників цього прошарку все ще майже удвічі менша за середній клас [12]. Це свідчить про правильність порівняння нинішньої капіталістичної економіки з двома сполучними посудинами, що діють за правилом: що від вас іде, те до нас приходить!

У межах сучасної міфотворчості зразком лицемірства слугує міф № 1, який свідчить: "Інструменти генеративного ШІ доступні безоплатно або з мінімальними витратами". Так, вони доступні для господарської влади Microsoft, що інвестувала 13 млрд дол. у дослідницьку організацію OpenAI, яка розробляє та просуває "дружній" ШІ. Але ці та інші витрати на інструменти штучного інтелекту навряд чи доступні простому Джо, витісненому цифровізацією до нового загону робітничого класу під назвою "кібертаріат". Фінансові бар'єри відкривають шлях сильним світу цього у світле майбутнє та позбавляють людей праці надії на краще прийдешнє у країні нібито рівних можливостей для всіх. У зв'язку з цим автори статті "П'ять міфів про генеративний ШІ, які лідери повинні знати" зауважують: "Ці міфи не призначені для того, щоб зупинити прогрес, а радше слугують застережними прапорцями на шляху до впровадження штучного інтелекту у вашу організацію" [13]. Щодо кібертаріату, то йому доводиться сподіватися не на відкриття в XXI ст. власного бізнесу з використанням ШІ, а на здатність продати свою робочу силу, аби не стати безробітним унаслідок упровадження штучного інтелекту.

Як відомо, інтерес великого бізнесу до використання ШІ в економічній практиці викликаний не турботою про загальний добробут, а пошуком нових соціальних структур нагромадження капіталу. Цифрова економіка створює сприятливі умови для вилучення прибутку й несприятливі умови для оплати праці. У межах останніх неоліберальних цифрових новацій відбувається дестандартизація праці, "вимиваються" прибуткові робочі місця, працівникам загрожує втрата роботи. Президент Microsoft Б. Сміт і директор із комунікацій та зовнішніх зв'язків Microsoft К. Е. Браун визнають, що нові системи на основі ШІ призвели до нового покоління складних проблем у сучасному світі: "Навіть найкращі технології мають непередбачувані наслідки, а вигоди від них рідко розподіляються рівномірно. Та й то, якщо їх не використовують на шкоду навмисно, що трапляється доволі часто" [14].

У цьому контексті автори книги "Інструменти і зброя: обіцянки та небезпеки цифрової епохи" закликають цифрових можновладців запитати в комп'ютерів, не що вони можуть, а що повинні робити, аби упередити та подолати негативні соціальні наслідки [14]. Наприкінці ХХ ст. у Сполучених Штатах створення "офісів майбутнього" через комп'ютеризацію супроводжувалося звільненням 10 працівників на один встановлений ПК. Водночас це не спричинило зростання продуктивності на рівні перших післявоєнних десятиріч і викликало чимало розчарувань та питань у наукових колах.

Американський економіст, лауреат Нобелівської премії з економіки Р. Солоу наголошував: "Ви бачите комп'ютери скрізь, окрім статистики продуктивності" [15]. У ХХІ ст. капіталістичні держави знову опинилися в ситуації, подібній до описаної Р. Солоу. Виробничий потенціал цифровізації є фактом, але він ще не спостерігається на агрегованому рівні й не матеріалізувався у великих масштабах. Це стосується всіх елементів цифрової трансформації, зокрема й штучного інтелекту. На це звертають увагу автори статті "Не той вид ШІ: штучний інтелект і майбутнє попиту на робочу силу?". Вони аналізують інновації цієї технології, які витісняють робочу силу та збільшують нерівність, але сприяють незначному приросту продуктивності [16]. Нова загроза глобальної економічної кризи в сучасному світі зрештою розставить всі крапки над "і" у цьому питанні.

За даними західних соціологів, цифровізація має надати великі вигоди: поліпшення здоров'я, підвищення мобільності, раціональне використання енергії, процвітання компаній. Однак

водночас вона породжує дисбаланс у доступі до великих даних і контролі над ними; зміну становища людини в розділеному світі зі складним ШІ; труднощі у виявленні істинних знань серед потоку інформації. "Ці проблеми, — зауважують дослідники, — порушують міждисциплінарні питання влади, культури, управління та соціальності. Для їх розв'язання науковці, які вивчають комп'ютерні технології та дані, мають працювати разом із соціологами та гуманітаріями. Іншими словами, демократія в цифрову епоху хвилює не тільки соціологів і гуманітаріїв, а розроблення ефективних алгоритмів не є винятковою прерогативою вчених-комп'ютерників" [17].

Як свідчить доповідь Міжнародної організації праці (МОП), 2023-й був роком технологічного прогресу та запровадження у практику ще однієї цифрової інновації — генеративного ШІ. Попри це, зростання рівня життя та продуктивності у світі капіталу не відбулося. Це свідчить про повільну адаптацію ринку праці внаслідок браку відповідних навичок і встановлення вхідних бар'єрів для новачків. Їх створюють великі цифрові монополії, зокрема в низькопродуктивних секторах економіки та країнах, що розвиваються. Географічна нерівність погіршуватиметься внаслідок того, що великий цифровий бізнес гальмуватиме надання технологій країнам третього світу. Вони потребують значних внутрішніх і зовнішніх ресурсів, яких наразі бракує. Для змін потрібні сучасні політичні підходи, інноваційна та мобілізаційна політика, спрямовані на нові цілі, які реалізуються в межах штучного інтелекту [18]. Глобальний капітал не зацікавлений у створенні конкурентів на периферії глобального капіталізму, де експлуатація дешевої робочої сили вигідна більше, ніж витрати на впровадження ШІ.

Гонитва цифрових корпорацій за прибутком змушує їх перетворювати внутрішні й зовнішні підприємства на "потогінні цехи" завдяки економії витрат на оплату праці в інтересах нагромадження капіталу. Заробітна плата та інші умови праці в цифровій економіці гірші, ніж на стандартних робочих місцях. Це стримує її розвиток і спричиняє зростання межі нерівності між багатими й бідними країнами та всередині кожної з них. За даними МОП, 3,5 млрд людей все ще не мають доступу до цифрової економіки та не користуються її перевагами. "Цифровий розрив" є прикладом соціальної нерівності та стає дедалі глибшим, ніж суто матеріальна неможливість доступу (висока вартість чи відсутність інфраструктури). Створення найсучаснішої інфраструк-

тури там, де наявний розрив, не вирішить проблему низького рівня цифрових навичок, не сприятиме негайному впровадженню цифрових засобів, зокрема й генеративного ШІ. Для цього треба забезпечити доступ простих людей до інфраструктури, обладнання й підвищення цифрової грамотності [19].

Скорочення робочої сили внаслідок використання штучного інтелекту призведе до значних проблем, викликів і ризиків у майбутньому. У дослідженні МОП "Генеративний ШІ та зайнятість" передбачено, що автоматизація на основі систем ШІ стосуватиметься 48 млн жіночих і 27 млн чоловічих робочих місць. Найбільше постраждають країни з високим рівнем доходу: зміна якості та кількості робочих місць торкнеться 21 млн жінок (7,8%) і 9 млн чоловіків (2,9%). Впливу з боку новітньої технології зазнають близько чверті завдань канцелярських працівників, середнього ризику — 58% завдань [20]. Водночас найбільший вплив ШІ буде не наслідком знищення робочих місць, а потенційною зміною їх якості, зокрема інтенсивності та автономності праці [21].

Сучасні й майбутні проблеми цифровізації праці та трудових відносин у цій сфері потребують негайного й активного державного втручання. Спроби врегулювання зарплатні та умов зайнятості у цифровій економіці відбувалися і у США, і в ЄС, проте ефективність заходів залежатиме від змісту схвалених актів і наслідків їх імплементації. На думку голови Фінського

товариства досліджень у галузі розвитку Б. Джуєго, "якщо і є переконливий висновок про тривалі спроби США і ЄС регулювати технології, що розвиваються, то він полягає в тому, що олігархи Великих Технологій не піклуються про добробут людини, працівників, соціальну економіку й демократію, поки громадянське суспільство та державні органи не змусять їх це зробити" [22, с. 32].

Дамоклів меч безробіття внаслідок використання ШІ становить реальну загрозу для мільйонів людей праці. Це стосується не тільки "білих", а й "золотих" і "платинових" комірців у так званому постіндустріальному світі. Скорочення зайнятості у цифровій економіці підтверджує неспроможність обіцянок капіталу про те, що розвиток цифрового суспільства призведе до зростання кількості тих, хто виграє, і зменшення кількості тих, хто програє, внаслідок цифрової трансформації сфер праці. Твердження олігархів Великих Технологій про те, що цифрова революція є Великим Зрівнювачем і сприяє скороченню нерівності, не мають нічого спільного з реальністю. Це ідеологічне прикриття курсу на посилення експлуатації людей праці ділками великого технологічного бізнесу заради нагромадження капіталу. В цих умовах пріоритетне завдання громадянського суспільства, професійних спілок і прогресивних сил суспільства — стати на захист інтересів нового загалу робітничого класу — кібертаріату — та всього трудового народу в кожній країні сучасного глобального світу.

Список бібліографічних посилань

1. Brynjolfsson E., A. McAfee. The Second Machine Age: Work, Progress and Prosperity in a Time of Brilliant Technology. N. Y. : W.W. Worton & Company, 2014 (ebook, epub).
2. Artificial Intelligence (AI). (2024). URL: <https://www.wix.com/encyclopedia/definition/artificial-intelligence>.
3. What is generative AI? (2024). URL: <https://www.mckinsey.com/featured-insights/mckinsey-explainers/what-is-generative-ai>.
4. Bostrom N. Superintelligence: Paths, Dangers, Strategies. Oxford : Oxford University Press, 2014. (ebook, epub).
5. Satariano A. Will There Be a Ban on Killer Robots? 2018. URL: <https://www.nytimes.com/2018/10/19/technology/artificial-intelligence-weapons.html>.
6. Milley M. A., Schmidt E. America Isn't Ready for the Wars of the Future. 2024. URL: <https://www.foreignaffairs.com/united-states/ai-america-ready-wars-future-ukraine-israel-mark-milley-eric-schmidt>.
7. Lee K.-F. AI superpowers: China, Silicon Valley, and the new world order. Boston : Houghton Mifflin Harcourt, 2018. (ebook, epub).
8. Ministry of digital transformation of Ukraine. The AI ecosystem of Ukraine: talent, companies, and education. 2024. URL: <https://aihouse.org.ua/wp-content/uploads/2024/01/AI-Ecosystem-of-Ukraine-by-AI-HOUSE-x-Roosh-ENG.pdf>.
9. Entrepreneur and philanthropist, WhatsApp founder Yan Koum donated \$10 million to Ukrainians. 2022. URL: <https://media.zagoriy.foundation/en/novyny-blagodijnosti/entrepreneur-and-philanthropist-whatsapp-founder-yan-koum-donated-10-million-to-ukrainians/>.
10. Ross A. The Industries of the Future. New York : Simon & Schuster, 2016. (ebook, epub).
11. Fuchs C. Digital Capitalism: Media, Communication and Society. Volume Three. New York : Routledge, 2022. P. 28.
12. Buchholz K. How America's Middle Class Is Shrinking. 2023. URL: <https://www.statista.com/chart/29889/people-aggregate-income-by-income-class/>.
13. Snyder S. A., Velastegui S. Five Myths About Generative AI That Leaders Should Know. 2024. URL: <https://knowledge.wharton.upenn.edu/article/five-myths-about-generative-ai-that-leaders-should-know/>.

14. Smith B., Browne C. N. Tools and Weapons: The Promise and the Peril of the Digital Age. New York : Penguin Press, 2019. (ebook, epub).
15. Triplett J. E. The Solow Productivity Paradox: What Do Computers Do to Productivity? 1999. URL: <https://www.brookings.edu/articles/the-solow-productivity-paradox-what-do-computers-do-to-productivity/>.
16. Acemoglu D., Restrepo P. The Wrong Kind of AI? Artificial Intelligence and the Future of Labour Demand? *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society*. 2020. № 13. P. 25—35.
17. The societal challenges of a digital society: A shared response by the Dutch universities. 2018. URL: <https://www.thedigitalsociety.info/challengesofadigitalsociety/wp-content/uploads/2018/11/VSNU-Disa-2018.pdf>.
18. World Employment and Social Outlook: Trends 2024. Geneva : International Labour Organization, 2024. doi: <https://doi.org/10.54394/HQAE1085>.
19. ILO. Digital divide. URL: <https://www.oitcenterfor.org/en/digitalizacion/digital-productivity-paradox>.
20. Gmyrek P., J. Berg, Bescond D. Generative AI and Jobs: A global analysis of potential effects on job quantity and quality, ILO Working Paper 96 (Geneva, ILO). 2023. URL: <https://doi.org/10.54394/FHEM8239>.
21. Teo K. X. About 21 million jobs held by women and 9 million jobs held by men could be replaced by AI: ILO. 2023. URL: <https://www.businessinsider.com/ai-unlikely-destroy-jobs-admin-workers-greatest-risk-chatgpt-2023-8>.
22. Juego B. Regulating AI: workers' intelligence versus Big Tech oligarchs. *The Progressive Post*. 2023. № 22. P. 32—33.

Anatolii Arseienko,
PhD of Historical Science,
Leading Researcher of Institute of Sociology
of the National Academy of Sciences of Ukraine

**Artificial intelligence as it is in the current conditions
of digital transformation of global society**

The article is devoted to the study of the role of artificial intelligence (AI) in the modern digital transformation of the rich countries of the global North and the poor countries of the global South. Particular attention is paid to the different conditions of the digital revolution in the former and the latter. They are leading to an increase in old inequalities and the emergence of new digital inequalities between developed and developing countries. At the same time, the pursuit of profit in the digital economy has become the main reason for further material and property differentiation between the first, second, and third world countries, as well as between the rich and the poor within each of these countries. All of this hinders the revolutionary potential of AI in the interests of all countries and peoples and creates conditions for its use for anti-people purposes, including by combining AI with weapons for the military purpose of killing people. The task of civil society is precisely to force state authorities to take measures to regulate digital business in order to overcome the threats posed by the oligarchs of digital corporations and improve the socio-economic situation of both the cybertariat and the entire working population in the countries of the global North and the global South.

Keywords: artificial intelligence; superintelligence; digital transformation; digital business; digital inequality; cybertariat; robotization; unemployment

Надійшла до редакції 12 серпня 2024 року

УДК 316.77-049.5:004.77]:070.16](477)(045)

DOI: 10.36273/2076-9555.2024.8(337).23-30

Марія Макарова,
кандидатка культурології,
доцентка кафедри інформаційних комунікацій
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка,
e-mail: m.makarova@kubg.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5334-46733>

Інструменти сприяння інформаційній безпеці в медіапросторі

У статті проаналізовано основні інструменти виявлення дезінформації, зокрема спеціальні застосунки, технології штучного інтелекту для перевірки контенту, які використовують у популярних соціальних мережах, як-от Facebook, Instagram тощо. Розглянуто можливості систем штучного інтелекту, котрі застосовують в Україні для моніторингу медіапростору та аналізу великого обсягу онлайн-публікацій.

Визначено найважливіші елементи протидії дезінформації, поміж яких розроблення й упровадження програм і проєктів розвитку медійної грамотності, залучення платформ соціальних медіа, міжнародна співпраця тощо. Увагу зосереджено насамперед на програмах міжнародної некомерційної організації IREX.